

כי באין כל חוק התפרצו מתישבים שר נים ופתחו חנויות בשבת, כמו כן העיזו כמה אנשים והקימו הנורים מטולטלים ברחובות העיר לצלית בשר ומכירתו בעצם יום השבת. התחילו בפעולות הגנה שונות. ומטעם המושל הצבאי פורסם צו המטיל מנוחת יום אחד בשבוע בכל סוגי עבודה ומסחר לכל אדם הגר בשטח שפויסה של יפו, ועל כל אדם לשמור את יום המנוחה הקבוע לבני עדתו, ומאידך אורגנו משמרות העוברים לזרז את בעלי החנויות והעסקים לסגור בערבי שבתות בהקדם. כל הפעולות השפיעו במדה ניכרת להסבת המצב.

הערות כלליות

לשם הרצאה לפועל של הפעולות האמורות בדו"ח עמעו בקשרים תמידיים עם מעצ"ת הרבנים הראשיים שליט"א ויו"ר המועצה הדתית למחוז תל אביב ויפו. כן עמדו בקשרים עם משרד הדת בקריה. עם הרב הגבאי הראשי, עם שרות הדת ע"י הצבא, עם המחלקה המשפטית של העירייה ועם מחלקת הרשינות, עם הרבנים בשכונות ביפו והסביבה וכו' וכו'.

המצב בקבלת הביעות משפטיות מטעם בית המשפט העירוני הוא טוב מאשר היה קודם, אלא בגלל קשיים פנימיים מתעכבים שוב ברורי התביעות במהירות הדרושה. קשיים אלה נובעים מצמצום בפקידות במחלקות העירוניות לרגלי שעת החירום, אולם ישנו הרצון הטוב לנצל את עזרת החוק למען השבת במדה מלאה.

הרכב מחלקת משמרת שבת שעל יד הרבנות הראשית: הרב יוסף שפירא, הרב אהרן קמינקר, הרב יונה שטנצל, המזכיר יעקב קנזור.

מ ש ר ה: הגיבו נגד העבודה בשבת במשרדי אפסני המשטרה בבית הדר. כן הגיבו גמרצות נגד הדרישה לעבודות הפקידים בשבת בבית הסוכה נים, והובטח לצמצם מספרם במידה מאכסימאלית.

הגיבו נגד תרגילי המשטרה המיוחדת המיועדים לשבת דוקא.

מ ו ט ד ו ת ש ו נ י מ: הגיבו נגד הזמנת אנשים למשרד של רכוש המגויס ליום השבת, ונתקבלה הצטרפות שהתאריך בהזמנות היה בטעות והובטח שהמשרד סגור בשבת.

פעלו למניעת עבודה בשבתות במשרדים של הועד למען המגויס ומשפחתו. הפעולה הוכתרה בהצלחה.

הגיבו נגד הסקת קטר הרכבת בשבת, ונתקבלה הבטחה שזה היה רק מקרה ולא ישנה בעתיד.

מוסדות הצבא

במשך כל תקופת הדו"ח עמדו בקשרים עם מוסדות הצבא השונים למנוע עבודה בשבת בבתי המלאכה והרושת שין להם קשר ישיר למערכות המלחמה. ועל פי רוב הוכתרו הפעולות בהצלחה.

קיימו שורה של פגישות בנוגע לביטול הפקודה העקרונית של עבודת 7 ימים בשבוע כמפעלי הצבא. הפקודה בוטלה ונקבעה שבוע עבודה של ששה ימים בצבא.

הגיבו בהריפות נגד עבודות בדפוס הצבאי ובכריכה הצבאית ביפו בשבת. הגיבו נגד האחורים בהובלת הבשר מבית המטבחים ביפו בערבי שבתות. נתקבלה הצטרפות והבטחה על העתיד, ועכשיו המצב בסדר.

העיר יפו

עם התחלת היישוב היהודי ביפו נמצא

הביאו קרח לצייד את העגלות בכל קצוי העיר.

פעולות שונות

הגיבו נגד סדור טסט בשבת לעגלות וסוסים (פי מטות).

עמדו על המשמר בשוק העירוני לבל יפרקו מטעני ירקות ותוצרת חקלאית אחרת בשבת לפנות ערב לפני הזמן המותר. כן באו בדברים עם ב"כ "תנו" בה" ושאר פירמות סיטונאיות של תוצרת חקלאית לדאוג שלא יקדימו בה"באת המטענים לפני השעה המותרת. באו בדברים עם הגזלת המשמר הזרחי להבטחת שמירת שבת מלאה בתחנות המשמר ונתקבלה הבטחה מאימה.

נהלו מו"מ עם אגודת העיתונאים למנוע התחלת עבודה מוקדמת לפני שעת יציאת השבת בהכנת העיתונים.

כמו כן פנו לצנזור הראשי לאחר בסיגירת משרדיו במוצאי שבת בכדי שלא יאלצו להתחיל במערכות העיתונים בהקדם לפני שעת יציאת השבת. כל המאמצים השפיעו לתקן את המצב בנוגע לזמן התחלת העבודה במוצאי שבת, תחת במערכות ובדפוס העיתונים היומיים.

מוסדות ממשלתיים

ה ד ו א ר: נהלו מו"מ עם מנהל הדואר על הפסקה מוקדמת של עבודת הפקידים בערבי שבתות לפני כניסת השבת. הפעולה הוכתרה בהצלחה. באו בדברים גם בנוגע לצמצום בקבלת טלגרמות. הצעתנו טרם נתקבלה. וכן בש"רות הטלפונים הבינעירוניים בשבת.

פנו בענין מניעת תקוני טלפונים בשבת, ונתקבלה הבטחה שמצמצמים בעבודות דחופות שיש בהם משום פקוח נפש ובטחון הצבור.

חדשה שבבתי קולנוע הקטנים התחילו לערוך 3 הצגות במוצאי שבתות, וכך יצא שוב שהראשונה התחילה לפני יציאת השבת ומכירת הכרטיסים התחילה עוד קודם לכן. פנו להתאחדות בעלי בתי הקולנוע אולם לא נענו, וענין ההצגה המוקדמת בבתי הקולנוע הקטנים נשאר עד כה לא מסודר. יש לציין בצער שאף בקולנוע "בית העם" שהמקום שייך לעירייה לא הצליחו לתקן את המצב בחדשי הקיץ. קשיים רבים היו (ועוד נמשכים) בתיאטרון "אהל", ששם עושים עבודות הכנה בשבת לקראת ההצגות של מוצאי שבת, ורעם העבודה נשמע בכל הסביבה.

במשך הזמן הוגשו למעלה מ-30 תביעות משפטיות, ומהן התברר רק חלק קטן. התוצאות הן מ-2 עד 5 ל"י קנס בעד כל חביעה.

בעית הקרח

במשך כל חדשי הקיץ נעשו מאמצים רבים לעמוד בפרץ לבל ימכרו קרח בשבתות בעגלות ובתחנות המיחנות הקבועות בכל קצוי העיר. יש לציין הטבה מאוימת בנוגע לצמצום השעות למסירת הקרח ללקוחות בתחנות הקבועות, וכן בנוגע למסירת הקרח רק לפי פתקאות שגקנו מלפני השבת ולא בכסף מזומן.

ההבטחה שייכינו קרח במחסנים מלפני השבת לבל יזוקו להביא קרח בשבת למקומות אלה, לא קוימה בכלל, והקרח הובא בשבת במיכונות למקומות החלוקה. החלוקה בע"גלות צומצמה בהרבה אולם לא הופסקה לגמרי, וזה למרות כל ההבטחות שניתנו מצד בעלי הקרח (התאחדות בתי החרושת וב"כ "לבנון" גם יחד). מצאו גם שמכונות משא טעונות קרח

גיים והבין עירוניים: בימים הגדולים בקיץ היה כמעט בסדר, ודוקא כאן עזר שעון הקיץ בהרבה, יען כי עיקר הפרצה היא בערבי שבתות לפנות ערב. אולם בחדשי החורף שוב נתקלים באחורים גדולים גם בתנועה הבין עירונית וגם בקיים העירוניים. פערו לות האוהרה וההסברה, המשמרות וכו' עזרו לתיקון המצב בצורה ניכרת. אולם בכל זאת נמשכים עוד האחורים, ויש שמוצאים אוטובוסים המתחמקים ומקבלים נוסעים בערבי שבתות בשעה מאוחרת מחוץ לשטח התחנה.

באו בדברים עם מנהלי חברת "סור קוני וקום" לבל יספקו דלק בשבת לתחנתם בנס ציונה והבטיחו למלא בק"ב בדברים עם מנהלי המחסנים של "סור קוני וקום" ו"של" להמנע לגמרי ממש" לוח דלק בשבת לתחנותיהם השונות בארץ.

הגיבו נגד הובלת קמח בשבת ממח"סני הנמל ונתקבלה הבטחה מתאימה ומאו אינן מגיעות עוד כל תלונות כאלו.

בתי קולנוע, שעשועים

בסוף תמוז הסכימו סוף סוף לקבל תביעות משפטיות נגד הקדמות רגילות של פתיחת בתי הקולנוע לפני שעת שקיעת החמה, אולם שוב לא היתה הפעולה יעילה כלל בגלל הדיחויים בברור המשפטים ובהבאת הנאשמים לדין, וכשהתחילו להעניש את הנתביעים בקנסות כספיים שונים הוטב המצב בסוף הקיץ, ויתכן כי להטבה זו היה עוד גורם, והוא השינוי בשעון הקיץ והעברתו לשעה אחת יותר מאוחרת. אולם כעבור זמן מה עם החזרת השעון למצבו הרגיל, קמה פרצה

מפעולות, משמרת שבת

מתוך הדין וחשבון של משמרת שבת של הרבנות הראשית והמועצה הדתית למחוז תל אביב ויפו

במאפיות וכו', בזה גם בבתי דפוס: יות, המספרות, הקיוסקים וכו', בהקדם "הספר", "תבליט", "סטודיו". בכולם הצליחו לתקן את המצב, חוץ מ"מב"רק" שהמשיכו לעמוד במרדס עד סגירת העתון. כמו כן עמדו במו"מ עם דפוס "העתון הדימוקראטי" ו"קול העם" (שניהם עתונים קומוניסטיים), באחרון הצליחו להביא כמעט למנוחת שבת מלאה.

ערכו סבובים להזהיר לסגור החנו"הארץ", "דבר", "בלומנטל", "מברק", בערבי שבתות. גם נערכו רפורטים נגד אלה שאיחרו בקביעות בערבי שבתות. בבתי הקפה פרוע המצב, הפתוחים בשבת ואינם שומרים אף על ההגבלות המצומצמות שבחוק העירוני, שעליהם השתנה המצב לטובה.

ר ו כ ל ו ת: נעשו פעולות מוצלחות לסלוק הרוכלים המופיעים בשבתות לפנות ערב בימי הקיץ ע"י בתי הקולנוע. הפעולה הצליחה ברובה, ואף המשטרה באה לעזרתנו באופן פעיל. המשיכו בהצלחה ניכרת גם בפעולות נגד מצחצחי נעלים במקומות שונים.

תנועה, הובלה

מכונות הטכסי בעיר ובסביבה ממשיכות לפעול בשבת כמו עד כה והפרצה בעינה עומדת. יצוין בצער כי עד כה טרם נעשה כל מאמץ רציני להגבלת ההפקרות הזאת ע"י קבלת חוקה מתאימה. בנוגע לתנועת האוטובוסים העירוני

תקופת דו"ח זו היתה מלאה פעילות ומאמצים בלתי שכיחים לעמוד בפרץ של חלולי שבת רבים שנבעו משעת החירום ומניצול הקונוונקטורה המלחמתית, פרשה מיוחדת קובעת העיר יפו, שבעניני שבת שרר בה תוהו ובוהו, וגם האזרחים המשתכנים עשו שבתם חול ובלבד להרבות ברווחים. מאידך שוכנו בעיר ובסביבתה אלפי תושבים חרדים, שרצו לראות שמירת שבת מלאה כדת וכיון, ודרוש היה לניצול עירנותם להצלת המצב.

הרבה דברים שקשה היה להוציא לפועל עד כה בגלל הפרעת שלטון המאנדאט, אפשר לגשמם כעת, אולם טרם נמצאה ההבנה הדרושה אצל שרי המדינה וראשי השלטונות. טרם שוכ"ללו החוקים העירוניים הנוגעים לשבת. טרם תוקן משהו בנוגע לפירצת תנועת מכונות הטכסי בעיר, וביתוד בנוגע לתנועת מכונות הצבא בחוצות הערים ובדרכים, אף ללא כל קשר למערכות המלחמה. כמו כן טרם עובד כל תקנון בנוגע לשרותים הצבוריים בשבת, המשטרה, הדואר, הטלגראף, ה"טלפונים וכו'.

במשך הזמן היה צורך לבדוק מחדש את כל קוי העירוב המקיפים את העיר. לבטל את הצמצום שנעשה עם התחלת שעת החירום, ואף להרחיבו ולחזור ולהרחיבו בהתאם לדרישת תושבי השכונות החדשות בכל קצוי העיר. ע ב ו ד ה: — פעלו להפסיק עבודה בשבת בבתי מלאכה וחרושת שונים,